

5 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ, DOPLŇKOVÉ HODINY A MOTIVACE ŽÁKA VE VZTAHU K SES A VÝSLEDKŮM VE ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

Šetření PISA 2018 se zaměřovalo na několik dalších dílčích témat, jež lze vnímat v kontextu socioekonomického statusu žáka nebo jeho skóre dosaženém v testech gramotnosti – zájmové vzdělávání na školách, schopnost a ochota škol poskytovat žákům doplňkové hodiny, které mohou potenciálně pomoci žákům v dosahování lepších výsledků v testech gramotnosti, a v neposlední řadě motivace žáka k učení a úspěchu ve škole.

Graf 105 prezentuje prostá procenta škol daných druhů, které poskytují žákům jednotlivé zájmové činnosti. V datech lze pozorovat dvě výrazná místa, ve kterých se jednotlivé druhy škol liší. Zatímco čtyřletá a víceletá gymnázia ve větší míře než další druhy škol poskytují žákům možnost zapojit se do hudební skupiny, orchestru nebo pěveckého sboru, školního divadelního souboru, školních novin či časopisů a debatního kroužku a v menší míře většinu dalších sledovaných aktivit, základní školy ve větší míře poskytují žákům možnost se zapojit do sportovních aktivit nebo do spolupráce s místními knihovnami. Velký rozdíl je patrný i v případě realizace přednášek nebo seminářů s externími hosty, které jsou častěji realizovány opět na gymnáziích obou typů, naopak na základních školách a školách s nematuritními obory nejsou realizovány tak často. Kromě často horších finančních podmínek škol jsou důležitým faktorem priority dané školy a zájem samotných žáků, který bývá často vyšší u žáků gymnázií než u žáků základních škol nebo učebních oborů. Podstatný rozdíl mezi gymnázii a dalšími druhy škol je patrný de facto u všech aktivit a kroužků umělecko-kulturního charakteru. Rozdíly mezi školami se téměř nevyskytují zejména u sportovních aktivit a činností, které jsou všemi druhy škol realizovány v minimální míře.

Průměrný SES školy může v určité míře odrážet mj. charakter lokality, ve které škola působí, respektive lidské, kulturní, organizační a zejména ekonomické zdroje, kterými škola, ale i žáci a jejich rodiny disponují. Dle grafu 106 je většina zájmových aktivit poskytována všemi SES skupinami škol, s výjimkou opět přednášek a seminářů s externími hosty a činností umělecko-kulturních, jako je hudební skupina, orchestr či pěvecký sbor, školní divadelní soubor a debatní kroužek, v menší míře pak školní noviny či časopis, které častěji poskytují školy s vyšším průměrným SES. Taktéž spolupráce se zahraničními školami je častěji realizována školami s vyšším SES. Naopak školy s vyšším SES méně často realizují sportovní kroužky a další sportovní aktivity a také méně spolupracují s místními knihovnami, kde převládá zapojení škol s nižším a středním SES. Zatímco převaha škol s nižším a středním SES v případě sportovních aktivit je pravděpodobně způsobena prioritizací činností danou školou a zájmem samotných žáků, ve spolupráci s místními knihovnami můžeme spatřovat i snahu o doplňující vzdělávací činnosti.